

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

**Numer 108
18 – 24 października 2012 r.**

- Zainaugurowanie współpracy instytucji państw Grupy Wyszehradzkiej zajmujących się bezpieczeństwem 3
- Międzynarodowa konferencja BBN o europejskim bezpieczeństwie 4
- Sytuacja w Syrii a zamach w Libanie 5
- Konferencja ministra obrony narodowej na temat priorytetów MON 7
- Konferencja ministra spraw wewnętrznych na temat priorytetów MSW 9

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Katarzyna Przybyła, Monika Biernat,
Michał Grzelak, Kamil Sobczyk

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:
Aleksandra Dziśiów-Szuszczkiewicz
Mariusz Fryc
Przemysław Pacuła
Przemysław Siejczuk

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

Zainauguowanie współpracy instytucji państw Grupy Wyszehradzkiej zajmujących się bezpieczeństwem

19 października 2012 r. szef BBN Stanisław Koziej spotkał się z doradcą premiera Węgier do spraw polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Rékai Szemerényi, sekretarzem Rady Bezpieczeństwa Republiki Słowackiej Tiborem Straką oraz zastępcą sekretarza Rady Bezpieczeństwa Narodowego Republiki Czeskiej Jiřím Winklerem. Podczas wizyty w Polsce wzięli oni udział w konferencji BBN poświęconej problematyce bezpieczeństwa europejskiego, w tym ewentualnej nowelizacji Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa (ESB). Ustalono, że zostanie podjęta współpraca struktur i instytucji stanowiących zaplecze ekspercko-organizacyjne rad bezpieczeństwa narodowego krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4). Na początku przyszłego roku w Polsce, która przewodniczy obecnie Grupie, odbędzie się kolejne robocze spotkanie. Będzie ono poświęcone opracowaniu wspólnego stanowiska w sprawie nowelizacji Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa¹.

Podjęcie przez Polskę współpracy z innymi państwami Grupy Wyszehradzkiej jest kolejnym, po zainauguowanym 8 marca 2012 r. dialogu sekretarzy rad bezpieczeństwa państw Trójkąta Weimarskiego, formatem współpracy regionalnej BBN. Kryzys polityczny i ekonomiczny Unii Europejskiej sprzyja wzmocnieniu roli takich formalnych i nieformalnych porozumień. Przykładem współdziałania Grupy w obszarze bezpieczeństwa jest wydanie wspólnej deklaracji ministrów spraw zagranicznych i obrony państw Grupy Wyszehradzkiej z kwietnia 2012 r. („Odpowiedzialność na rzecz silnego NATO”), wzmocniającej ich pozycję na szczycie NATO w Chicago. Kraje V4 współpracują także na forum UE, m.in. w ważnej kwestii nowej perspektywy finansowej na lata 2014–2020. W interesie Grupy jest utrzymanie odpowiedniego poziomu nakładów finansowych przede wszystkim na politykę spójności oraz inwestycje związane z badaniami i rozwojem.

Dialog sekretarzy rad bezpieczeństwa i doradców do spraw bezpieczeństwa powinien wnieść dodatkowy wymiar do obecnej współpracy na szczeblu prezydenckim i rządowym. Polska przykładą wagę do skoncentrowania uwagi V4 w pierwszej kolejności na problematyce związanej z rozwojem Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE, w tym nowelizacji Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa. Państwa V4 powinny wypracować wspólną wizję dokumentu strategicznego UE w obszarze bezpieczeństwa, który zostałby zaprezentowany na forum Unii. Współpraca V4 będzie także obejmować rozwój kontaktów z państwami Partnerstwa Wschodniego w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony oraz bezpieczeństwa cybernetycznego i energetycznego.

Międzynarodowa konferencja BBN o europejskim bezpieczeństwie

18 października 2012 r. odbyła się zorganizowana przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego międzynarodowa konferencja poświęcona problematyce bezpieczeństwa europejskiego, w tym nowelizacji Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa (ESB) z 2003 r. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele z 15 państw Unii. Reprezentowane były kancelarie prezydentów, kancelarie premierów, ministerstwa spraw zagranicznych, ministerstwa obrony oraz główne *think tanki*. Tematyka konferencji dotyczyła m.in. zmian w środowisku bezpieczeństwa UE, priorytetów Unii na najbliższą dekadę, potrzeby nakreślenia jej potencjału strategicznego oraz kształtu prac nad ewentualną nową Europejską Strategią Bezpieczeństwa².

18–19 października odbył się dwudniowy szczyt Rady Europejskiej dotyczący pogłębienia integracji w strefie euro. Po wielogodzinnych obradach opracowano rozwiązanie kompromisowe – do końca 2012 r. mają zostać uzgodnione przepisy dotyczące wspólnego nadzoru bankowego, a w 2013 r. ma on zacząć funkcjonować. Na szczycie uzgodniono również, że wszystkie kraje Unii będą mogły przystąpić do nowego systemu nadzoru bankowego³.

Inicjowanie przez BBN dyskusji w Unii Europejskiej na temat nowelizacji Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa ma swoje źródło w inicjatywie zgłoszonej przez prezydenta RP Bronisława Komorowskiego w trakcie lutowej konferencji bezpieczeństwa w Monachium. Prezydent wskazał na konieczność dostosowania ESB do nowych wyzwań, jakie stoją przed Europą, a które pojawiły się w następstwie dynamicznych zmian środowiska bezpieczeństwa. Niestety, dynamika rozwoju Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE (WPBiO) osłabła w ostatnich latach, a uwaga państw Unii skupia się na rozwiązaniu problemów związanych z kryzysem finansowym, który zagraża istnieniu strefy euro. Problemy europejskich gospodarek skutkują dodatkowo stałym obniżaniem budżetów obronnych wielu członków UE.

W opinii Polski dalsze dryfowanie WPBiO grozi stopniowym zmniejszeniem roli i pozycji Unii Europejskiej w świecie. Aby do tego nie doszło, konieczne jest poczynienie stanowczych kroków, wśród których pierwszym powinno być znowelizowanie Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa. Jak wskazał szef BBN Stanisław Koziej w czasie wystąpienia otwierającego konferencję, obecny drogowskaz strategiczny UE (z 2003 r.) „zardzewiał” i nie pokazuje właściwej drogi rozwoju. Nowy dokument powinien zawierać katalog wspólnych interesów.

Zorganizowana przez BBN konferencja była dobrą okazją do poznania opinii partnerów z UE w tej kwestii. Obecnie należy ustalić obszary dalszego wspólnego działania – i Biuro prowadzi prace w tym kierunku. Należy spodziewać się, że w 2013 r. – w którym minie 10 lat od inauguracji WPBiO – inicjatywa dotycząca nowelizacji ESB znajdzie odbicie w działaniach prezydenta RP oraz BBN w różnych formatach współpracy europejskiej (Trójkąt Weimarski, V4 i inne).

Sytuacja w Syrii a zamach w Libanie

21 października 2012 r. w Damaszku doszło do spotkania międzynarodowego wysłannika do Syrii Lakhdara Brahimiego z syryjskim prezydentem Baszarem Assadem. L. Brahimi nakłaniał do rozejmu między syryjskim rządem a jego przeciwnikami podczas zbliżającego się muzułmańskiego święta Id al-Adha⁴.

Tego samego dnia w stolicy Libanu doszło do starć między wojskiem a demonstrantami, którzy oskarżali libańskie władze o zbyt bliskie kontakty z reżimem B. Assada. Zarówno protestujący, jak i przywódcy opozycji obwiniają prezydenta Syrii o przeprowadzenie 19 października br. zamachu, w wyniku którego zginął szef libańskiego wywiadu gen. Wissam al-Hassan. Generał oskarżał syryjskie władze o morderstwa polityczne w Libanie⁵.

Eskalacja konfliktu w Syrii trwa przy niezdolności społeczności międzynarodowej do działania bądź interwencji w tym kraju. Kwestią czasu było rozlanie się syryjskiego kryzysu na sąsiednie kraje, szczególnie na Liban, który od lat pozostaje w sferze wpływów Damaszku, nawet po wycofaniu się stamtąd syryjskich wojsk w 2005 r. Od miesięcy dochodzi do starć na granicy Syrii z Libanem, na terenie którego syryjscy rebelianci poszukiwali schronienia. W związku z tym syryjskie siły zbrojne prowadzą przy libańskiej granicy ograniczone operacje, takie jak sporadyczne wypadki czy zaminowywanie terenów granicznych. Do Libanu napływają uchodźcy z Syrii, których liczbę szacuje się na około 70 tys. Na ulicach libańskich miast dochodzi również do starć między zwolennikami a przeciwnikami syryjskiego reżimu.

Podziały w społeczeństwie i na scenie politycznej Libanu, podobnie jak w Syrii, przebiegają wzdłuż linii wyznaniowych. Władze w Bejrucie postrzegane są jako prosyryjskie (i proirańskie), zaś sunnicka opozycja na czele z byłym premierem Saadem Haririm sprzyja syryjskim rebeliantom. Mając w pamięci ponad 15-letnią wojnę domową, rząd w Libanie stara się zachować względną neutralność wobec wydarzeń w sąsiedniej Syrii. Istnieją obawy, że dalsza destabilizacja w tym kraju może zachwiać kruchym status quo między różnymi libańskimi ugrupowaniami.

Od zabójstwa premiera Rafika Haririego w lutym 2005 r., o spowodowanie i przeprowadzenie którego oskarżono m.in. osoby związane z syryjskim reżimem, w Libanie nie dochodziło do tak spektakularnych zamachów. W. al-Hassan postrzegany był jako osoba związana z antysyryjską opozycją libańską, zajmował się śledztwem dotyczącym zabójstwa R. Haririego, a ostatnio odpowiadał za aresztowanie Michela Samahy, byłego ministra informacji i jednego z najbardziej lojalnych sojuszników prezydenta B. Assada w Libanie. Wydawać by się zatem mogło, że za zabójstwem W. al-Hassana stoi Syria i/lub jego libański sojusznik – Hezbollah. Warto zwrócić uwagę, że upadek rządu Nadżiba Mikatiego – do ustąpienia którego wzywa libańska opozycja – nie byłby korzystny dla obydwu podmiotów. Borykająca się z rebelią Syria straciłaby sojusznika w Bejrucie, zaś dla Hezbollahu oznaczałoby to wzrost presji na rozbrojenie organizacji oraz problemy wynikające z zarzutów międzynarodowego trybunału o powiązania ze wspomnianym zabójstwem

STRATEGIA I POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

R. Haririego. Stąd też próby uspokojenia sytuacji po zamachu na W. al-Hassana.

Eskalacji napięć wyznaniowych w Libanie obawia się również społeczność międzynarodowa. Świadczą o tym między innymi działania podejmowane przez Stany Zjednoczone i Unię Europejską: deklaracja USA o udzieleniu pomocy rządowi w Bejrucie w śledztwie w sprawie zamachu oraz wizyta szefowej unijnej dyplomacji Catherine Ashton w Libanie. Zachód ma bowiem świadomość, że ewentualny konflikt wewnętrzny w Libanie może w niekontrolowany sposób uwikłać państwa regionu, których interesy od lat ścierają się na terytorium tego niewielkiego państwa.

Konferencja ministra obrony narodowej na temat priorytetów MON

19 października – w związku z tzw. drugim exposé premiera Donalda Tuska – odbyła się konferencja ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka. W swoim wystąpieniu minister m.in.: omówił działania podejmowane wspólnie z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, których efektem było przyjęcie reformy emerytalnej służb mundurowych oraz zrealizowanie zapowiedzi przyznania żołnierzom 300 zł podwyżki; przypomniał o wdrożeniu „ustawy o weteranach”; poinformował o pracach nad strukturą dowodzenia Sił Zbrojnych RP; wskazał na priorytety modernizacji technicznej SZ RP i ważniejsze decyzje modernizacyjne; poinformował o przebiegu wdrażania zaleceń z raportu po katastrofie smoleńskiej oraz przedstawił plan redukcji Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie do 2014 r.⁶.

Wystąpienie ministra T. Siemoniaka, podkreślające znaczenie współpracy z MSW, wskazuje, że bezpieczeństwo narodowe jest niepodzielne i nie może być zapewniane wyłącznie w ramach jednego podsystemu bezpieczeństwa czy resortu, a działania różnych ministerstw w tym wymiarze muszą być wspólnie planowane, synchronizowane i realizowane. Szczególnie istotne jest to, że wskazywane przez prezydenta RP i Radę Ministrów priorytety modernizacji technicznej sił zbrojnych są tożsame. Należą do nich: obrona powietrzna, mobilność wojsk i systemy informacyjne, w tym systemy bezzałogowe.

W zakresie rozbudowy obrony powietrznej MON chce wyposażyć wojsko w zdolności zwalczania rakiet balistycznych średniego zasięgu. Przewiduje również, że system ten będzie kompatybilny i zintegrowany z systemem NATO, a jednocześnie zdolny do samodzielnego użycia. Jest to zgodne z proponowaną przez BBN koncepcją, która zakłada zbudowanie systemu przeciwrakietowego zintegrowanego i komplementarnego z obroną przeciwlotniczą, umożliwiającą utworzenie w przyszłości szczelnej warstwowej obrony powietrznej. Strukturalnie system ten składałby się z mobilnych, zdolnych do autonomicznego działania jednostek przeciwrakietowych (modułów operacyjnych), które włączone zostałyby w jednolity system rozpoznania, dowodzenia i kierowania ogniem. Minister obrony narodowej uważa również, że system obrony powietrznej powinien być jednym z priorytetów rozwojowych NATO. W jego ocenie projekty obrony powietrznej powinny stać się flagowymi programami smart defence, w ramach których kraje realizowałyby wspólnie konkretny program. Kwestię tę podnosił również prezes Rady Ministrów Donald Tusk w swoim ostatnim wystąpieniu sejmowym, wskazując na potrzebę współpracy regionalnej przy budowie systemu obrony powietrznej z sojusznikami. Dążenie do osiągnięcia zdolności przeciwrakietowych w ramach obrony powietrznej jest efektem inicjatywy prezydenta RP, który złożył do Sejmu projekt ustawy gwarantującej stabilne finansowanie budowy systemu obrony przeciwrakietowej w latach 2014–2023.

W zakresie mobilności wojsk, zwłaszcza mobilności śmigłowcowej, MON planuje podpisać umowę (na przełomie 2013/14) na zakup 70 śmigłowców wielozadaniowych i transportowych, których pierwsza partia trafiłaby do wojska

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE

w 2015 r. MON analizuje również możliwość zakupu 82 bezpilotowych statków powietrznych. W tym zakresie T. Siemoniak myśli o wsparciu rodzimych projektów, które umożliwiłyby w przyszłości konstruowanie kompletnych, polskich bezpilotowców. Wśród pozostałych ważniejszych decyzji modernizacyjnych minister wymienił: rozwój nadbrzeżnego dywizjonu raketowego, modernizację czołgów Leopard oraz zakup dodatkowych samolotów CASA dla sił powietrznych.

W latach 2013–2014 rząd chce wydać w polskim przemyśle zbrojeniowym do 10 mld zł, a w latach 2013–2022 – do 100 mld zł. W wypowiedziach szefa MON podkreślana jest chęć istotnego przekształcenia dotychczasowych zasad współpracy z przemysłem obronnym: MON chce stać się przewidywalnym partnerem dla przemysłu, z kolei od przemysłu obronnego oczekuje jakościowo lepszych produktów. Wzmocnienie współpracy z polskim sektorem naukowym i przemysłem obronnym zapowiada również Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. W kontekście planowanych przez MON zakupów uzbrojenia widać już zainteresowanie zagranicznych producentów, którzy dostrzegli skalę polskiego rynku zamówień wojskowych. MON jest jednak zainteresowany rzeczywistą przemysłową współpracą, inwestycjami i chęcią dzielenia się nowoczesnymi technologiami przez zagranicznych kontrahentów. Mimo wyraźnej woli stworzenia odpowiednich warunków do postępu i rozwoju polskiej zbrojeniówki, kondycja większości rodzimych firm wskazuje, że wykorzystanie tej szansy w krótszej perspektywie będzie dla nich trudnym wyzwaniem.

Konferencja ministra spraw wewnętrznych na temat priorytetów MSW

19 października 2012 r. minister spraw wewnętrznych Jacek Cichocki podsumował dotychczasowe działania w resorcie i zaprezentował najważniejsze przedsięwzięcia na kolejne miesiące i lata. J. Cichocki za najważniejsze projekty zrealizowane w 2012 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych uznał: reformę emerytalną służb mundurowych oraz podwyżki dla funkcjonariuszy. Podkreślił także, że w 2012 r. służbom udało się zapewnić bezpieczny przebieg turnieju piłkarskiego EURO 2012 w Polsce. Ponadto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przygotowało projekt nowej polityki migracyjnej Polski.

Minister spraw wewnętrznych zapowiedział, że w przyszłym roku planowane jest powołanie policyjnego Centrum Poszukiwań, powstanie bazy danych DNA osób zaginionych, a także systemu „Child Alert”. Priorytetem MSW w najbliższych miesiącach i latach będzie przeprowadzenie standaryzacji obsługi oraz modernizacji infrastruktury komend Policji⁷.

Reforma systemu emerytur mundurowych jest jednym z kluczowych osiągnięć MSW. Ta kwestia – w kontekście słabnącej kondycji finansów publicznych i zmian demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa – wymagała podjęcia niepopularnych decyzji. Choć wprowadzone zmiany przyniosą efekty dopiero w perspektywie długoterminowej, to jest to ważny krok, stabilizujący i wyjaśniający sytuację obecnych i przyszłych funkcjonariuszy.

Sukcesem było zapewnienie bezpieczeństwa w trakcie Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA – EURO 2012. Turniej przebiegł bez większych zakłóceń, a było to największe przedsięwzięcie policji i pozostałych służb w dotychczasowej historii organizacji imprez masowych. Inwestycje i doświadczenia związane z EURO 2012 bez wątpienia przyczyniły się do wzmocnienia systemu bezpieczeństwa Polski.

W obliczu zmian demograficznych w Europie, jak również nasilenia migracji istotne jest natomiast opracowanie nowoczesnej i przystającej do obecnych warunków środowiska międzynarodowego polityki migracyjnej w Polsce. Związane są z tym także zmiany w Straży Granicznej, których celem jest utworzenie nowoczesnej służby graniczno-imigracyjnej, oraz prace nad nową ustawą o cudzoziemcach.

W najbliższych latach jednym z priorytetów resortu spraw wewnętrznych będzie standaryzacja infrastruktury, organizacji oraz sposobu funkcjonowania komend miejskich, powiatowych i rejonowych policji. Przewiduje się, że proces ten uda się zakończyć w 2015 r. Inwestycje takie są niezbędne nie tylko ze względu na jakość warunków służby funkcjonariuszy, ale i warunki, w jakich obywatele mogą kontaktować się z policją (zgłaszać przestępstwa, składać zeznania itp.).

W związku z głośnymi w ostatnich latach przypadkami zaginięć zarówno dorosłych, jak i dzieci pozytywnie należy ocenić inicjatywę zmierzającą do poprawy skuteczności systemu poszukiwania osób zaginionych. Usprawnienie procedur, wykorzystanie nowoczesnych technologii (m.in. utworzenie bazy

BEZPIECZEŃSTWO POZAMILITARNE

danych DNA osób zaginionych) powinno przyczynić się do zwiększenia efektywności działań poszukiwawczych.

Dużym wyzwaniem będzie z pewnością przygotowanie ustawy o ochronie ludności. Próby uregulowania tej kwestii, obejmujące konieczność aktualizacji zadań obrony cywilnej, trwają od kilku lat. Skuteczny system ratownictwa i ochrony ludności, z precyzyjnie określonymi kompetencjami poszczególnych podmiotów i jasno wskazanymi ośrodkami decyzyjnymi, to jeden z warunków bezpieczeństwa powszechnego.

WYSTĄPIENIA PREZYDENTA RP ORAZ SZEFA BBN:

- Szef BBN w Polskim Radiu: Stany Zjednoczone utrzymają swój strategiczny kurs
- Szef BBN w TVP Polonia: Z dużo większym spokojem możemy dziś mówić o Marynarce Wojennej

Przypisy:

¹ bbn.gov.pl, 19 października 2012 r.

² bbn.gov.pl, 18 października 2012 r.

³ PAP, 19 października 2012 r.

⁴ bbc.co.uk, 21 października 2012 r.

⁵ Reuters, 21 października 2012 r.

⁶ wp.mil.pl, 19 października 2012 r.

⁷ msw.gov.pl, 19 października 2012 r.